

**Національний Авіаційний університет
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
підприємств**

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Методичні вказівки до виконання
контрольної роботи студентів
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій і адміністрування»

Київ – 2018

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи

З метою закріплення і систематизації отриманих знань в сфері управління ризиками, набуття практичних навичок у самостійному аналізі джерел і природи видів ризиків, формуванні організації управління ними, студенту пропонується *розробити програму дослідження ризиків за темою (напрямом) дипломної (магістерської) роботи на прикладі діяльності підприємства (організації), галузі, регіону.*

Виконання контрольної роботи надасть студенту можливість:

- вивчити основи ризиків і методики досліджень і оцінок ризиків;
- активізувати творче мислення;
- опанувати методи й прийоми дослідження прикладних задач управління ризиками;
- навчитися узагальнювати результати наукових досліджень і практики з управління ризиками;
- моделювати та прогнозувати умови зменшення та (або) уникнення ризиків, їхнього впливу на діяльність підприємств (організації), галузі, регіону;
- оцінювати прояви ефективності, ризиків та наслідків очікуваних результатів впровадження інновацій;
- опанувати правила підготовки та презентації результатів дослідження;
- підготувати науково-методичний матеріал до дипломної (магістерської) роботи.

Планова трудоміскість виконання завдання – 8 годин самостійної роботи.

Якісне та свідоме виконання домашнього завдання суттєво допоможе методично підготуватись до дипломного проектування!

Вимоги до виконання й оформлення контрольної роботи

Робота складається з двох частин: теоретичної та практичної.

Теоретична частина роботи виконується за вільно обраною темою (додат. А), або за темою наближеної до проблематики дипломної роботи

Практична частина роботи виконується за варіантами індивідуального завдання, залежно від початкової букви прізвища студента та останньої цифри номеру залікової книжки (додат. Б і В).

Пояснювальна записка, графічний матеріал та розрахунки повинні ***відповідати діючим вимогам ДСТУ*** щодо оформлення документації, звітів у сфері науки і техніки.

Посилання на використану ***літературу обов'язкове.***

Пряме переписування текстів із літературних джерел є **неприпустимим**.

Контрольна робота подається викладачеві на перевірку обов'язково у **зброшурованому вигляді у встановлені ІЗДН строки**.

Структура контрольної роботи:

- титульний аркуш;
- вступ – 1 с.);
- перший розділ (**теоретична частина**) – 4-5 с.;
- другий розділ (**практична частина**) – 3-4 с.;
- висновки – 1 с.;
- література;
- додатки.

Рекомендований **загальний обсяг** контрольної роботи 10-12 сторінок формату А4. Шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 12 кгл, міжрядковий інтервал – 1,5.

Мова роботи – державна, стиль – науковий, лаконічний, чіткий; послідовність викладення матеріалу – логічна.

Зміст контрольної роботи

У **вступі** формулюється проблема (задача), що досліджується, визначається її об'єктивність; актуальність, зв'язок з проблематикою дипломної роботи; наводиться мета, основні завдання; об'єкт (що розглядається?), предмет (які відносини, властивості, функції об'єкту розглядаються?); база дослідження (підприємство, організація, галузь, регіон); вказуються методи дослідження; очікувані результати. Вказується об'єкт, суб'єкт ризику та можливі загрози бізнесу.

У **першому розділі (теоретична частина)** у реферативній формі викладається необхідність дослідження за темою; наводяться результати огляду та узагальнення науково-методичної літератури управління ризиками. На основі ситуативного аналізу потрібно визначається об'єкт, суб'єкт, джерела ризику та можливі загрози бізнесу. Окреслюються шляхи і способи зниження (унікнення) ризику та можливої кризи, подолання сформульованої проблеми (задачі).

Формулюється **висновки** щодо **узагальнення** науково-методичної роботи з теорії ризиків та їх **використання** в дипломній роботі.

Другий розділ (практична частина) повинен містити: умову обраного за варіантом завдання; пояснення щодо вибору і сутності методу їх аналізу (розв'язання); структурно логічну схему аналізу ситуації, графічний матеріал; **висновки** щодо можливостей використання задач у практичному менеджменті та дипломному проектуванні, а також сутність заходів щодо запобігання (зниження) ризиків.

Висновки (загальні для *теоретичної та практичної частини*) повинні містити стислий виклад актуальності теми; вказують новизну і практичну цінність результатів дослідження; окреслюють області використання результатів; наводиться якісна оцінка очікуваних наслідків та ризиків реалізації пропонуємих заходів.

Рекомендовані теми теоретичної частини контрольної роботи

1. Характеристики ризиків і причини їх виникнення. Суб'єкт, об'єкт, джерело ризиків.
2. Характеристики ситуацій невизначеності та ризику. Процедури прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.
3. Зовнішні та внутрішні фактори ризиків. Економічна інтерпретація функції (кривої) ризику.
4. Сутність оперативного, тактичного та стратегічного ризик-менеджменту.
5. Характеристики ризиків макросередовища підприємства і засоби їх зниження.
6. Характеристики ризиків мікросередовища підприємства і засоби їх зниження.
7. Характеристики ризиків внутрішнього середовища підприємства і засоби їх зниження.
8. Аналіз класифікацій ризиків.
9. Сутність якісного та кількісного аналізу ризиків.
10. Статистичний метод кількісних оцінок ступеня економічного ризику.
11. Оцінка ступеня ризику методом аналізу доцільності витрат.
12. Сутність та особливості застосування методів експертних оцінок економічного ризику.
13. Сутність та особливості застосування аналітичного методу оцінки економічного ризику.
14. Сутність та особливості застосування методу аналогів оцінки економічного ризику.
15. Сутність та особливості застосування комплексної оцінки економічного ризику.

16. Види і характеристики виробничих ризиків, шляхи їх зниження.
17. Сутність логістичних ризиків та їх міжнародна класифікація, шляхи їх зниження.
18. Сутність і характеристики маркетингових ризиків, шляхи їх зниження.
19. Сутність і характеристики фінансових ризиків, шляхи їх зниження.
20. Сутність і характеристики страхових ризиків, шляхи їх зниження.
21. Сутність і характеристики депозитних ризиків, шляхи їх зниження.
22. Сутність і характеристики лізингових ризиків, шляхи їх зниження.
23. Сутність і характеристики видів ризиків різних організаційно правових форм господарювання, шляхи їх зниження.
24. Сутність і характеристики інвестиційних ризиків, шляхи їх зниження.
25. Сутність і характеристики інноваційних ризиків, шляхи їх зниження.
26. Напрями і заходи зниження рівня економічних ризиків підприємства.
27. Сутність управління ризиками в діяльності підприємства.
28. Класифікація та характеристика методів оцінки економічних ризиків.
29. Оцінки ризиків інвестиційних проектів.
30. Оцінки ризиків інноваційних проектів.

Студент має право сформулювати свою тему дослідження, узгодивши її з провідним викладачем дисципліни.

Додаток Б

Варіанти завдань практичної частини контрольної роботи

Перша буква прізвища студента	Остання цифра номера залікової книжки				
	0; 1	2; 3	4; 5	6; 7	8; 9
	Номера завдань				
А;Б;В;Г;Д;Е;Є;Ж	1	2	3	4	5
З;И;І;Ї;Е;К;Л	6	7	8	9	10
М;Н;О;П;Р;С;Т	11	12	13	14	15
У;Ф;Х;Ч;Ш;Щ;Ю;Я	16	17	18	19	20

Додаток В

Завдання до практичної частини контрольної роботи

Завдання 1.

В умовах стабільного конкурентного ринку підприємець планує в обласному центрі відкрити мережу магазинів з продажу комп'ютерної техніки. На початковому етапі проекту передбачається відкриття трьох магазинів в

різних районах міста, куди буде завозитись товар з оптового складу.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити суб'єкт ризику, об'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози по здійсненню підприємницької діяльності.

Завдання 2.

Лізингова компанія, не оцінивши вартість і ліквідність активів автомайстерні, надала їй необхідне обладнання без забезпечення заставою. Дохід та чистий прибуток підприємства були достатніми, аби, не зашкоджуючи поточній діяльності майстерні, сплачувати лізингові платежі. Обладнання залишалось у власності лізингодавця протягом всього терміну дії договору лізингу.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 3.

Агропромислова фірма спеціалізується на вирощуванні цукрового буряку та виробництві цукру. Керівництву фірми необхідно визначити стратегію розподілу вкладення коштів безпосередньо у виробництво сільськогосподарської продукції та у її переробку.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 4.

Підприємство, що займається виготовленням та реалізацією текстильних виробів має мережу складських приміщень. Обсяг виробництва та реалізації продукції не дозволяє підприємству у повному обсязі використовувати всі складські площі. Підприємство приймає рішення про здачу в оренду певної їх частини.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, а також можливі

загрози бізнесу, як у випадку прийняття рішення стосовно здачі в оренду складських приміщень, так і у випадку відмови від даного проекту.

Завдання 5.

В умовах конкурентного ринку, що розвивається підприємець планує в сільському районі відкрити три магазини з продажу комп'ютерної техніки, куди буде завозитись товар з оптового регіонального складу.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити суб'єкт ризику, об'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози по здійсненню підприємницької діяльності.

Завдання 6.

Лізингова компанія, не оцінивши вартість і ліквідність активів підприємства, надала йому технологічне обладнання без забезпечення заставою. Доходи та чистий прибуток підприємства достатні, аби сплачувати лізингові платежі не зашкоджуючи поточній діяльності підприємства. Після терміну дії договору лізингу обладнання залишається у власності підприємства.

На основі ситуативного аналізу визначте об'єкт, суб'єкт і джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 7.

Гірничодобувне підприємства спеціалізується на добутку сировини та її переробці. Необхідно визначити стратегію розподілу вкладення коштів безпосередньо у виробництво сільськогосподарської продукції та у її переробку.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт і джерела та фактори ризику, можливі загрози діяльності.

Завдання 8.

Підприємство, що займається виготовленням та реалізацією промислових товарів має мережу складських приміщень. Обсяг виробництва та реалізації продукції перевищує ємність складів. Підприємство приймає рішення про оренду складських приміщень.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу, як у випадку прийняття рішення стосовно оренди складських приміщень, так і у випадку відмови від такого проекту.

Завдання 9.

Підприємець в обласному центрі на початковому етапі проекту планує відкрити два спеціалізовані магазини з продажу комп'ютерної техніки. В подальшому передбачається відкриття трьох відділів в магазинах побутової техніки на умовах оренди торговельних площ. Завоз товару відбувається з регіонального оптового складу.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити суб'єкт ризику, об'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози щодо розвитку підприємницької діяльності.

Завдання 10.

Підприємство орендар виробничих приміщень, не якісно оцінивши вартість і ліквідність активів автомайстерні, надала їй вільні площі у суборенду. Дохід та чистий прибуток автомайстерні нестабільний (залежить від сезонності).

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу підприємства орендаря та автомайстерні.

Завдання 11.

Підприємство спеціалізується на виробництві рибних консервів з допомогою автоматизованої технологічної поточної лінії. Технологічне обладнання експлуатується в одну зміну. Риба для переробки поставляється з

регіональних складів-холодильників періодично «самовивозом», раз на тиждень, на умовах передоплати. Склад готової продукції морально та фізично застарілий, площі його використовуються на 70%. Консерви поставляються торгівельним підприємствам своїм транспортом періодично, раз на тиждень, – на умовах «під реалізацію».

Керівництву необхідно визначити стратегію щодо переходу на роботу підприємства у дві зміни, перебудови логістики постачання та реалізації продукції.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 12.

Підприємство розташовано у на території села на відстані 300 м від р. Рось. Виготовляє на сучасному автоматизованому технологічному обладнанні продукцію побутової хімії. Має свій склад для зберігання сировини та напівфабрикатів. Склад готової продукції (морально і фізично застарілий) орендується у місцевій агрофірмі. реалізує. Обсяг виробництва та реалізації продукції не дозволяє підприємству у повному обсязі використовувати всі складські площі. Підприємство приймає рішення про здачу в суборенду певної їх частини.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, а також можливі загрози бізнесу.

Завдання 13.

Підприємець планує в районному центрі відкрити центр з продажу комп'ютерної техніки, її ремонту та сервісного обслуговуванню. На початковому етапі проекту (один рік-півтора) оренднуються торгівельні площі та частина товарного складу магазину «Все для сільхозтехніки». Діючий персонал: один менеджер з продажу (має вищу освіту з комп'ютерної техніки та 10-річний досвід

роботи з її експлуатації); один продавець (освіта – загально-освітня школа, спеціалізація інформаційні технології, стаж роботи – один рік продавцем мобільних телефонів). Товар завозить власник підприємства своїм транспортом з оптового регіонального складу по мірі реалізації товару. Виконуються індивідуальні замовлення покупців щодо виду, марки, комп'ютерної техніки, периферії, програмного забезпечення, мережевого обладнання, комплектуючих.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити суб'єкт ризику, об'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози по здійсненню та розвитку підприємницької діяльності.

Завдання 14.

Лізингова компанія, оцінивши вартість і ліквідність активів автомайстерні, надала їй необхідне обладнання з забезпеченням заставою з подальшим викупом. Щорічні доходи та чистий прибуток підприємства є достатніми, аби, не зашкоджуючи поточній діяльності майстерні, сплачувати лізингові платежі. Але рівень фінансових надходжень та поточних витрат не стабільний під впливом фактора сезонності.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 15.

Логістична фірма має мережу сучасно обладнаних складів для зберігання кондитерських виробів (їх об'єми, в середньому, використовуються на 70 %), а також парк авто різних типів (60 % з них спеціалізовані щодо перевезення кондитерських виробів; інші – загального призначення). Фірма має довгострокові контракти щодо надання логістичних послуг виробникам і торговельним підприємствам. Також виконує ситуативні замовлення. На наступні два роки реальних конкурентів не передбачається.

Керівництву фірми необхідно визначити стратегію подальшого розвитку фірми.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 16.

Підприємство займається вирощуванням грибів (вішанка і печериць) в орендованих на п'ять років спорудах (бувших корівниках колгоспу). Вирощенням грибів займаються місцеві жителі та спеціалісти з інших регіонів. Виробництво розташовано в центрі села в 300 м від русла річки Рось і в 100 м від соснового лісу. Сучасно обладнані очисні споруди відсутні. Садиби та городи селян знаходяться поблизу підприємства. Мешканці села користуються питною водою з традиційних шахтних колодязів. Вивіз продукції відбувається найманим транспортом. Реалізація по всій країні. На території району вирощені підприємством гриби не продаються.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, а також можливі загрози бізнесу.

Завдання 17.

В умовах насичення ринку комп'ютерної техніки в певній області (регіоні) підприємець планує в районних центрах відкрити мережу магазинів з продажу комп'ютерної техніки та сервісного обслуговування. На початковому етапі проекту передбачається відкриття трьох магазинів в різних районах, куди буде завозитись товар з оптового складу обласного центру. В подальшому планується відкриття в трьох районних центрах спеціалізованих підприємств з продажу, ремонту та сервісного обслуговуванню комп'ютерної техніки.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити суб'єкт ризику, об'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози по здійсненню підприємницької діяльності.

Завдання 18.

Лізингова компанія, не оцінивши якісно вартість і ліквідність активів автомайстерні, надала їй технологічне обладнання з забезпеченням заставою. Щомісячні доходи та чисті прибутки коливаються під впливом фактора сезонності. В деяких місяцях поточні витрати перевищують доходи. Обладнання залишається у власності лізингодавця протягом терміну дії договору лізингу.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 19.

Консалтингова фірма спеціалізується на наданні комерційним підприємствам консультацій та навчанні з організації інноваційного проектування. В цій діяльності задіяні як штатні спеціалісти (15 %), так і позаштатні на контрактних умовах (визнані спеціалісти з інноваційно-інвестиційного проектування). Навчальний процес організується по мірі формування навчальних груп. Тривалість навчання два місяці. Джерела доходів фірми: плата за навчання, оплата консультацій та відрахування від гонорарів спеціалістів, які задіяні у проектуванні. Приміщення фірма орендує в університеті

Керівництву фірми необхідно сформувати стратегію розподілу вкладення коштів безпосередньо у виробництво сільськогосподарської продукції та у її переробку.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, можливі загрози бізнесу.

Завдання 20.

Підприємство, що займається виготовленням та реалізацією текстильних виробів має мережу складських приміщень. Обсяг виробництва та реалізації продукції перевищує обсяги складських площ. Підприємство приймає

рішення оренду складських приміщень в подальши їх викупом.

На основі ситуативного аналізу потрібно визначити об'єкт, суб'єкт, джерела та фактори ризику, а також можливі загрози бізнесу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук В., Бауер Л. Менеджмент: прийняття рішень і ризик: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 316 с.
2. Бузько Н.Р. Экономический риск (методы анализа, оценки и ограничения). – Донецк: НЭП НАН Украины, 1996. – 331 с.
3. Вітлінський В.Д., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ “Борисфен-М”, 1996. – 336 с.
4. Івченко І.Ю. Економічні ризики: Навчальний посібник. – К.: “Центр навчальної літератури”, 2004. – 304 с.
5. Клименко С.М., Дуброва О.С. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. – 252 с.
6. Кочетков В.Н., Шипова Н.А. Экономический риск и методы его измерения: Учебное пособие. – К.: Европ.ун-т, 2004. – 68 с.
7. Н.І. Машина Економічний ризик та методи його вимірювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
8. Устенко О.Л. Теорія економічного ризику. – К.: МАУП, 1997. – 164 с.
9. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику: Навчальний посібник для студентів екон. спец. вищ. навч. закладів. – К.: “АртЕк”, 1997. – 248 с.
10. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику. – К.: Либідь, 1992. – 200 с.